

Nasze Środowisko

Dodatek do miesięcznika „Ziemia Parczewska” poświęcony sprawom ekologii

nr 10/2003

Ukazuje się przy wsparciu finansowym Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie

REZERWATY POLESKIEGO PARKU NARODOWEGO

Bagno Bubnów – rezerwat przyrody utworzony w 1991r. Rozległe torfowisko, płaskie, z rzadka przetykane kępami drzew i krzewów – wygląda jak tundra. To obszar lęgowy ptaków o znaczeniu światowym. Żyją tu zagrożone wyginięciem wodniczki, bekasy, bataliony itp. Ten rezerwat, enklawę Poleskiego Parku Narodowego, lepiej oglądać z brzegu; bubnowskie błota są bardzo zdradliwe.

Durne Bagno - rezerwat przyrody utworzony w 1966 r. Jest to zarastające brzoza torfowisko. Lepiej tu nie wchodzić pod koniec maja i w czerwcu, kiedy kwitnie bagno zwyczajne. Pylek tej oryginalnie pachnącej rośliny ma właściwości narkotyczne. Stąd nazwa bagna (durny – pijany, zwariowany). Wielu oszołomionych pyłkiem utonęło w czarnym błocie bagna. Dojścia do bagna bronią miliony komarów.

Jeziro Długie – rezerwat przyrody utworzony w 1978 r. Zarastające spleją jezioro. Nad brzegiem wiedzie ścieżka dydaktyczna. W pobliskich lasach gnieździ się płochliwy bocian czarny.

Jeziro Moszne – rezerwat przyrody utworzony w 1972 r. Najbardziej znane jezioro Poleskiego Parku Narodowego, do którego wiedzie wspaniała ścieżka dydaktyczna, na której można dokładnie prześledzić zarastanie zbiornika i tworzenie się splei.

Jeziro Karaśne – jeziora dystroficzne z czasem całkowicie zarastają; to jezioro zarosło prawie całkowicie.

Stawy Pieszowskie – ostoja ptactwa wodnego, raj dla ornitologów. W pobliżu resztki starego parku z potężnymi drzewami.

ROWEROWE SZLAKI TURYSTYCZNE PPN

Szlaki PTTK na terenie parku mają łączną długość około 78 km. Prowadzą do najciekawszych miejsc przyrodniczych (ścieżki edukacyjne, wieże widokowe) i historycznych (pola bitewne, pomniki, grodziska), a także ukazują piękno krajoobrazu Polesia.

Szlak historyczny

13 km: Sosnowica – Górki – Zienki – Jamniki.

Szlak pokazuje ślady po pobycie w Sosnowicy Tadeusza Kościuszki i burzliwym romansie z córką hetmana Sosnowskiego. Ze względu na niewielką długość polecany początkującym.

Szlak Partyzancki

116 km: Parczew – Makoszka – Ostrów Lubelski – Jedlanka – Uścimów – Krasne – Rogóźno – Kaniwola – Grabniak – Urszulim – Kochanowskie – Wytyczno – Wólka Wytycka – Zielone Grondy – Lipniak – Wola Wereszczyńska – Lomnica – Zawadówka – Załucze Stare. Na odcinku poleskim jest to szlak raczej wrześnieowy (Wytyczno) i przyrodniczy (pozostałe miejscowości oraz Ośrodek Dydaktyczno-Muzealny Poleskiego Parku Narodowego w Załuczu Starym). Trasa częściowo wie-

W Poleskim Parku Narodowym

dzie przez trudne do przejechania (zwłaszcza podczas długotrwałej suszy) piaszczyste drogi polne.

Centralny Szlak Pojezierza

120 km: Urszulim – Zastawie – Wereszczyn – Kopina – Grabniak – Załucze Stare – Zagłębocze – Komarówka – Orzechów – Białka – Sosnowica – Pieszowola – Nowiny – Łowiszów – Wytyczno – Hańsk – Włodawa. Trasa wiedzie przez najbardziej typowe tereny północnej części Polesia.

Bezdrożami Polesia Lubelskiego

110 km: Brzeźno – jez. Pereszpa – Sobibór – Okuninka – jez. Moszne – Załucze Stare – Urszulim.

Kwintesencja wschodniego Polesia, czyli bagna, ukryte w lasach jeziora, jeziora służące i park narodowy.

Centralny Szlak Pojezierza

155 km: Włodawa – Okuninka – Luta – Żdżarka – Szcześniki – Wytyczno – Nowiny – Pieszowola – Sosnowica – Białka – Orzechów – Zienki – Babsk.

Trasa pokazuje, co człowiek może zrobić z przyrodą: wypełnione letnikami je-

ziora, osuszone bagna, jeziora zamienione w zbiorniki retencyjne, stawy itp. Biegnie przeważnie drogami utwardzonymi (ale mało używanymi), więc należy do łatwiejszych.

ŚCIEŻKI PRZYRODNICZO- DYDAKTYCZNE PPN

Poleski Park Narodowy, aby w pełni realizować funkcje dydaktyczne, utworzył na swoim terenie ścieżki dydaktyczne, które są najczęściej odwiedzane przez turystów indywidualnych, jak i grupy zorganizowane, np. młodzieży szkolnej.

Przyroda Poleskiego Parku Narodowego jest bardzo groźna. Zadaniem ścieżek dydaktycznych jest udostępnienie do zwiedzania cennych fragmentów PPN bez narażania turystów na niebezpieczeństwo. Wszystkie ścieżki przyrodniczo-dydaktyczne wyposażone są w tablice informacyjne dotyczące przyrody danej trasy. „Dąb Dominik”

Długość ok. 4 km, początek koło wsi Łomnica na polu biwakowym. Ścieżka w części prowadzącej po torfowiskach wyposażona jest w kładkę i platformy widokowe. Dzięki kładce, prowadzącej nad brzeg jeziora Moszne, przystosowana jest do zwiedzania przez niepełnosprawnych. Ścieżka prowadzi początkowo przez różne typy lasów: grąd niski, grąd typowy z rosnącym okazałym ok. 300 letnim dębem zwanym na cześć twórcy parku Dominika Fijałkowskiego „Dąb Dominik”, następnie podmokły ols. W dalszej części prezentowane są: jezioro, torfowiska, bór bagienny i torfianki. W roku 1998 wyznaczono dodatkowy odcinek ścieżki skracający jej przebieg. Dodany fragment prowadzi przez brzezinę bagienną.

Jeziro Długie

Długość około 1,5 km. Początek przy zadaszeniu turystycznym nad kanałem „Doprowadzalnik Bogdanka – Wola Wereszczyńska”. Ścieżka wyposażona jest w kładkę, platformy widokowe oraz zadaszone miejsca do wypoczynku. Pokazuje lasy grądy, olsy i brzezinę bagienną. Kończy się nad brzegiem zarastającego jeziora. Początek ścieżki znajduje się w odległości 2,5 km od szosy asfaltowej.

Ścieżka „Perehod”

Długość około 5 km. Początek ścieżki we wsi Pieszowola, za parkiem podwor-

dokończenie na stronie IV

Złoty Jubileusz Koła Łowieckiego nr 70 „SOKÓŁ” w Sosnowicy

Koło Łowieckie nr 70 „Sokół” powstało w 1953 roku w Pieszowoli. Członkami założycielami był: Edward Ignatowicz, Józef Szelest, Tadeusz Torbicz, Bronisław Rabczewski.

Lata 1953-1960 były okresem poszukiwań właściwej formuły prowadzenia polowań i gospodarki łowieckiej. Bardzo niska kultura rolna w rejonie Sosnowicy i Pieszowoli miała wpływ na zasobność łowisk w zwierzynę. Członkom Koła brakowało doświadczeń myśliwskich. Lata 1960-1962 były okresem stabilizacji organizacyjnej. Koło liczyło wówczas 19 myśliwych. We władzach Koła przemiennie działali: Edward Ignatowicz, Waclaw Torbicz, Henryk Armaciński, Edmund Serafin, Feliks Karpiński, Zenon Marcinkiewicz i Waclaw Siwik.

Pozyskanie zwierzyny w tamtych latach było bardzo małe, np.: w roku 1960 pozyskano 4 dziki, w 1961 r. - 7 dzików, w 1962 roku - 2 dziki, w 1963r - 0 i w 1964 r. pozyskano 1 dzika. Ilości te świadczą o tym, w jakich warunkach działali wówczas koledzy myśliwi.

Obecnie Koło Łowieckie nr 70 „Sokół” w Sosnowicy liczy 60 członków i 3 stażystów. Gospodarka łowiecka prowadzona jest w dwóch obwodach łowieckich: nr 5 i 6, o łącznej powierzchni 20.903 ha. Obwód nr 5 położony jest na terenie Nadleśnictwa Włodawa, a obwód nr 6 – na terenie Nadleśnictwa Parczew. Powierzchnia lasów wynosi 8492 ha. Powierzchnia lustra wody na dzierzawionych obwodach wynosi około 400 ha. Obwód nr 5 graniczy z Poleskim Parkiem Narodowym na odcinku około 15 km. Powierzchnia uprawianych poletek wynosi 13 ha. W ubiegłym roku gospodarczym zgromadzono 5 ton objętościowej suchej karmy, 15 ton objętościowej soczystej karmy, 10 ton karmy treściwej i 900 kg soli /lizawek/. W ubiegłym sezonie pozy-

skano: 22 jelenie, 45 saren, 83 dziki, 14 zajęcy, 6 bażantów, 33 lisów, 5 kun, 520 kaczek. Kolem kieruje Zarząd w składzie: prezes - Sławomir Skowronek, łowczy - Franciszek Czarniawski, skarbnik - Ryszard Tokarzewski, sekretarz - Zbigniew Kwiatkowski.

Z okazji 50-lecia powstania Koła Łowieckiego nr 70 „Sokół” w Sosnowicy w dniu 20 września 2003 r. odbyły się uroczystości jubileuszowe, które rozpoczęły się Mszą Św. w kościele parafialnym w Sosnowicy. Po mszy wszyscy członkowie koła z małżonkami przeszli na plac szkolny. Przy blasku płonącego ogniska kol. Andrzej Wolkowicz odegrał na rogu myśliwskim sygnał powitania, a prezes Koła powitał przybyłych gości: Aleksandra Wita Kompe - członka Naczelnej Rady Łowieckiej, jednocześnie prezesa Okręgowej Rady Łowieckiej w Białej Podlaskiej, wicestarostę parczewskiego Kazimierza Kaznowskiego, jednocześnie członka Okręgowej Rady Łowieckiej w Białej Podlaskiej, Bernarda Kowalczuka - członka Okręgowej Rady Łowieckiej i jednocześnie łowczego Koła Łowieckiego nr 49 „Daniel” w Parczewie, a także Piotra Gruszczykę - łowczego okręgowego i Romana Laszuka - inspektora Zarządu Okręgowego PZŁ w Białej Podlaskiej. Wśród gości był też wójt gminy Stary Brus Konstanty Wnuczuk oraz prezesi i łowczowie kół łowieckich z Włodawy, Lublina, Parczewa, których obwody łowieckie sąsiadują z terenami łowieckimi koła nr 70 „Sokół” w Sosnowicy.

Przewodniczący Kapituły Odznaczeń Łowieckich Aleksander Wit Kompa dokonał dekoracji zasłużonych myśliwych Koła: Srebrny Medal Zasługi Łowieckiej otrzymał Andrzej Sawicki a Brązowy Medal – Józef Górski, Jerzy Pierożkiewicz, Zygmunt Sawczuk.

Wicestarosta parczewski odczytał list gratulacyjny od starosty Adama Czarnackiego.

Po przedstawieniu przez prezesa Koła historii Polskiego Związku Łowieckiego, który w tym roku obchodzi jubileusz 80-lecia, i historii Koła, sygnalista odegrał sygnał „Darz Bór”, a następnie sygnałem łowieckim „Posilek” wszyscy uczestnicy zostali zaproszeni na biesiadę i bal myśliwski, który trwał do białego rana przy suto zastawionym stole potrawami tylko z dziczyzny i ryb oraz smacznym ciastem, wypieczonym przez żony myśliwych. *Oprac.: B. Kowalczuk*

Akcja „Sprzątanie Świata – Polska”

Jubileuszowa, 10 edycja programu „Sprzątanie świata – Polska”, zorganizowana przez Fundację Nasza Ziemia, odbyła się w dniach 19-21 września.

Jubileusz był świętowany w sposób właściwy dla tradycji „Sprzątania” – pozytywnymi programami wspomagającymi zbiórkę selektywną, oszczędzaniem energii, ograniczaniem użycia zbędnych opakowań, sadzeniem drzew, zakładaniem ogrodów i zieleńców. Organizowane były spotkania edukacyjno-informacyjne w szkołach o tematyce proekologicznej, mające na celu podniesienie stanu wiedzy i świadomości młodego pokolenia o ekologicznym trybie życia.

Podczas organizacji akcji sprzątania, wzrosła świadomość Polaków o recyklingu (zbierane odpady były segregowane i przekazywane do dalszego przerobu).

W ubiegłym roku w „Sprzątaniu świata – Polska” uczestniczyło około 1,5 mln ludzi. Z każdym rokiem liczba ta wzrasta. Mamy nadzieję, iż tegoroczna edycja programu sprzątania zgromadziła jeszcze większą rzeszę uczestników.

Hasło tegorocznej akcji brzmiało: „Zielony świat – zielony dom – zielony punkt”. Nawiązuje ono do proekologicznej postawy części społeczeństwa, która każdego dnia stara się przyjaźnie żyć ze swoim najbliższym środowiskiem.

W tegoroczną akcję sprzątania świata w powiecie parczewskim zaangażowane były wszystkie gminy wraz z podlegającymi im szkołami oraz szkoły średnie działające na terenie powiatu, a także Nadleśnictwo Parczew z/s. w Sosnowicy. Starostwo Powiatowe dostarczyło do każdej z instytucji materiały edukacyjne (plakaty, broszury, plany lekcji o tematyce ekologicznej) oraz środki porządkowe (worki, rękawice) wspomagające zbiórkę. Akcją były objęte pasy zieleni, obrzeża lasów przy drogach, place i osiedla. */E.G./*

„Na dwóch kółkach za bobrem i bocianem”

Taką nazwę noszą trasy rowerowe wytyczone w czasie tegorocznych wakacji na terenie gminy Podedwórze. Powstały przy współpracy nauczycieli, uczniów, rodziców i członków Stowarzyszenia na Rzecz Aktywizacji Mieszkańców Polesia Lubelskiego w Podedwórze w ramach akcji „Pozyteczne Wakacje”. Wsparcia finansowego udzieliła Fundacja Wspomagania Wsi. Rowerzy otrzymali uczniowie Szkoły Podstawowej i Gimnazjum w Podedwórze, jako wyróżnienie przyznane przez Ministerstwo Edukacji w ogólnopolskim konkursie na zimowisko pn. „Ferie na sportowo, kulturalnie, bezpiecznie i zdrowo”. Można je wypożyczać, by przejechać trzy trasy: TRASA I (23 km) Podedwórze – Hołowno – Jelinka – Kaniuki – Zaliszcze – Podedwórze; TRASA II (37 km) Podedwórze – Bojary – Mosty – Kol. Zabajki – Antopol – Piechy – Podedwórze; TRASA III (25 km) Podedwórze – Rusiły – Niecielin – Grabówka – Podedwórze.

Trasy rowerowe liczące łącznie 85 km przebiegają przez najbardziej malownicze zakątki gminy Podedwórze, ukazując bogactwo flory i fauny oraz unikalne zabytki architektury. Wytyczono trzy pętle, aby w ciągu 2-3 dni skorzystać z całej oferty, w tym również proponowanej przez Ośrodek Edukacji Regionalnej w Hołownie („Ginące zawody Lubelszczyzny”), spotkać ciekawych ludzi i w pełni poznać „Polesia czar”, którego częścią jest gościnna gmina Podedwórze. *B.S., J.Bilkiewicz*

Ptaki drapieżne zasiedlają lasy i zadrzewienia (np. jastrząb, krogulec, trzmielojad), niektóre w sąsiedztwie terenów otwartych (myszołów, kobuz, pustulka, orliki, kania), inne w pobliżu wód (bielik, rybołów), a jeszcze inne wolą tereny otwarte (błotniaki). Pustulka i sokół wędrowny zaadaptowały się do życia w warunkach miejskich. Wszystkie ptaki drapieżne są mięsożerne, choć poszczególne gatunki przystosowały się do zdobywania różnego rodzaju zdobyczy. Są wśród nich „specjaliści” żywiący się tylko rybami (rybołów), owadami (trzmielojad), ptakami (gołębiarz, krogulec, kobuz) lub gryzoniami (orlik krzykliwy, myszołów). Zdobycz wykrywają za pomocą niezwykle ostrego wzroku lub słuchu (błotniaki).

Każdy ptak drapieżny wymaga odpowiedniego lęgowiska, w którym buduje gniazdo i broni je przed intruzami oraz zajmuje znacznie większy rewir łowiecki, gdzie zdobywa pokarm. Terytoria w zależności od wielkości gatunku mogą wahać się od kilkunastu hektarów w przypadku krogulca do kilkuset km² u orla przedniego. Niektóre gatunki wymagają szczególnych warunków, zwłaszcza potężnych drzew do zbudowania swych wielkich gniazd (np. gniazdo bielika może ważyć nawet tonę!). Sokoły nie budują gniazd, lecz wykorzystują gniazda innych gatunków.

Ptaki drapieżne

Ptaki drapieżne charakteryzują się niską rozrodczością: niektóre osiągają dojrzałość dopiero w wieku 4-5 lat, odbywają jeden lęg w toku i wychowują niewiele potomstwa: małe gatunki mogą w 1 lęgu odchowić 4-5 młodych; duże gatunki wychowują w lęgu 1-2 pisklęta. Ptaki drapieżne, stojąc na szczycie piramidy pokarmowej, kontrolują liczebność zwierząt, w tym również tych uważanych przez człowieka za szkodliwe (np. gryzoni). Eliminując osobniki słabe i chore, ograniczają rozprzestrzenianie się chorób. Jednocześnie są wrażliwym wskaźnikiem zanieczyszczenia środowiska naturalnego, gdyż kumulują w swoich organizmach szkodliwe substancje zawarte w ciałach ofiar (DDT, PCB, metale ciężkie). Wędrowniki ptaków drapieżnych są wynikiem sezonowych zmian w dostępności pokarmu. Długodystansowe wędrowniki do zimowisk położonych w strefie tropikalnej Afryki podejmują tylko niektóre gatunki, (np. trzmielojad, kania czarna, gadożer, błotniak łąkowy i orlik). Podczas wędrowki wykorzystują ciepłe prądy powietrzne umożliwiające pokonywanie dużych dystansów lotem szybowcowym.

Ochrona strefowa miejsc rozrodu ptaków drapieżnych

Zanik pierwotnych ekosystemów leśnych w Europie doprowadził w ciągu kilkuset lat do drastycznego spadku liczebności wielu gatunków zwierząt, w tym dużych ptaków drapieżnych. Ochrona siedlisk jest jednym z najistotniejszych elementów ochrony gatunkowej zwierząt. Polskie prawo zapewnia ochronę miejsc gniazdowania 10 gatunków ptaków drapieżnych (bielik, orzeł przedni, orlik krzykliwy, orlik grubodzioby, rybołów, sokół wędrowny, orzełek, gadożer, kania czarna, kania ruda) oraz puchacza.

Wytyczane w miejscach rozrodu strefy ochronne zabezpieczają siedliska ptaków drapieżnych przed działalnością gospodarczą człowieka oraz zapewniają spokój w okresie lęgów. Wyznacza się dwa rodzaje stref. Strefa ochrony ścisłej, obowiązująca cały rok, obejmuje miejsce gniazdowe, zazwyczaj fragment staro lasu. Strefa ochrony częściowej, funkcjonująca w sezonie lęgowym, jest wyznaczana w otoczeniu strefy ścisłej. Na obszarze opisanym strefami ochronnymi, w okresie obowiązywania zakazów, zabroniona jest wszelka działalność człowieka.

Część inf. z Komitetu Ochrony Orłów (www.free.ngo.pl/koo)

10 lat Fundacji Akademii Rolniczej

Misją Fundacji jest popieranie wszechstronnego rozwoju rolnictwa i gospodarki żywnościowej, przedsiębiorczości, oświaty i edukacji oraz wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich, we współpracy z Akademią Rolniczą, samorządem wojewódzkim oraz innymi partnerami społecznymi.

Fundacja Akademii Rolniczej w Lublinie im. W. Witosa zarejestrowana jest w Centralnym Rejestrze Konsultantów Unii Europejskiej w Brukseli.

Fundacja jest akredytowanym uczestnikiem Krajowego Systemu Usług wspierającego rozwój małych i średnich przedsiębiorstw utworzonego przez Polską Fundację Promocji i Rozwoju Małych i Średnich Przedsiębiorstw (obecnie *Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości*).

Beneficjentami kilkudziesięciu zrealizowanych z powodzeniem projektów byli zarówno przedsiębiorcy, głównie z sektora MSP, jak również osoby rozpoczynające działalność gospodarczą, samorządy lokalne, rolnicy, bezrobotni.

Aktualnie realizowane projekty przez Fundację:

- Fundacja prowadzi na terenie województwa lubelskiego 3 Punkty Konsultacyjno-Doradcze (w Lublinie, Łukowie i Zamościu), w których udzielane są bezpłatne porady dla osób rozpoczynających działalność gospodarczą oraz dla przedsiębiorców z sektora MSP. Działalność punktów dofinansowywana jest z Budżetu Państwa.
- Fundacja jest podwykonawcą w ramach Projektu PHARE „Rozwój Zasobów Ludzkich – Szkolenia dla pracowników małych i średnich przedsiębiorstw w województwie lubelskim. Fundacja będzie realizować szkolenia i doradztwo we wschodnich powiatach województwa, m.in. w powiecie parczewskim (szczegółowe informacje w Filii Fundacji w Parczewie). Proponowane szkolenia obejmować będą zagadnienia związane z zarządzaniem przedsiębiorstwem (strategia i planowanie w biznesie, zarządzanie marketingowe, finansowe, zasobami ludzkimi, jakością, badania marketingowe, promocja, negocjacje w biznesie, umiejętności prezentacyjne), jak również 16-godzinne szkolenie komputerowe z korzystaniem z internetu oraz 24 godzinny kurs języka obcego biznesowego (do wyboru język angielski, niemiecki, francuski i rosyjski). Każdy z uczestników szkolenia będzie miał możliwość skorzystania z indywidualnego 5-dniowego doradztwa w przedsiębiorstwie. Ponadto, w ramach projektu organizowane są krótkie 3-dniowe kursy.
- Fundacja uczestniczy jako podwykonawca w realizacji projektu PHARE „Szkolenia oraz poradnictwo biznesowe dla osób zagrożonych bezrobociem”. Fundacja odpowiedzialna jest za prowadzenie szkoleń i doradztwo biznesowe z agroturystyki oraz zapewnienie doradztwa zawodowego dla beneficjentów programu po szkoleniach.
- Fundacja uczestniczy jako podwykonawca w realizacji Projektu PHARE „Rozwój zasobów ludzkich – Lokalne Pakty na Rzecz Zatrudnienia - Województwo Lubelskie” Celem Projektu jest wspieranie lokalnych władz w przygotowywaniu i wdrażaniu lokalnych paktów na rzecz zatrudnienia. Projekt zakłada wsparcie techniczne oraz szkolenia. Projekt skierowany jest do 275 osób – reprezentujących lokalne władze (gminy, powiaty), przedsiębiorców oraz organizacje zraszające przedsiębiorców, izby handlowe oraz lokalne władze wdrażające inicjatywy promujące zatrudnienie.
- Fundacja prowadzi *Regionalny Ośrodek Informacji o Unii Europejskiej* w ramach projektu dofinansowywanego ze środków Programu AGRO-INFO. Celem Programu jest stworzenie sieci ośrodków informacji o Unii Europejskiej dla mieszkańców obszarów wiejskich, szczególnie rolników. Ideą projektu jest, aby stworzone struktury organizacyjne miały charakter trwały i funkcjonowały także po wejściu Polski do UE, zapewniają dostęp do pełnej informacji o UE.

Wszelkich bliższych informacji udziela Filia Fundacji Akademii Rolniczej w Lublinie im. W. Witosa w Parczewie, ul. Żabia 24, tel. 355-14-01 lub w siedzibie Fundacji: 20-027 Lublin, ul. Karłowicza 4/806, tel./fax (81) 743-72-88.

Wskazówki PZŁ na październik

Przygotowując się do zimy należy w miesiącu październiku zgromadzić żywność dla zwierzyny grubej (przyjmując 25 dni głodowych i uwzględniając dzienne zapotrzebowanie), dla: 1 jelenia - 25 kg owsa i 60 kg siana, 1 daniela - 15 kg owsa i 30 kg siana, 1 sarny - 5 kg owsa i 12 kg siana, 1 dzika - 25 kg owsa i 50 kg ziemniaków. Dla zajęcy zapas karmy powalający na dokarmianie w okresie wysokich śniegów i skorupy lodowej to 1 kg siana z koniczyny, 5 kg owsa w snopkach i 4 kg okopowych (buraki, marchew, kapusta pastewna) na 1 zajęcę.

W naszych, przeciętnych warunkach zimowych, dla dokarmiania ptactwa należy przeznaczyć: na 1 kuropatwę - 2 kg pośladków zbożowych, na 1 bażanta - 5 kg pośladków zbożowych. Oprócz pośladków zabezpieczyć należy również kapustę pastewną lub buraki w ilości około 1 kg na kuropatwę i 2 kg na bażanta.

Najwłaściwszy sposób podawania karmy byłby taki, przy którym pobieranie pożywienia przez zwierzynę byłoby najbardziej zbliżone do żerowania w warunkach naturalnych. Zwykle zwierzyna żeruje będąc w ciągłym ruchu, a dobowy rytm jej życia jest tak ułożony, że najwięcej czasu poświęcona na pobieranie żeru. Podawanie karmy łatwo dostępnej i w większej ilości powoduje, że zwierzyna najada się dość szybko stojąc bez ruchu, co jest niezgodne z jej zwyczajami. Lokalizujemy urządzenia do dokarmiania - paśniki - w miejscach odkrytych, z dala od szlaków komunikacyjnych, turystycznych itp., w pobliżu ostoi zwierzyny. W miesiącu październiku sprawdzamy stan techniczny tych urządzeń oraz dokonujemy bieżących napraw,

usuwamy zanieczyszczenia. W III dekadzie należy wykladać karmę w celu zainteresowania nią zwierzyny.

Posypy dla bażantów w miejscach oddalonych od szlaków komunikacyjnych, muszą być zabezpieczone przed drapieżnikami (remizy śródpolne, krzewy, itp.) Posypy nie powinny być oddalone od siebie więcej niż 300-400 metrów. Oprócz dokarmiania kuropatw w budkach i bażantów pod posypami należy rozważać dokarmianie na tzw. plewiskach. W miesiącu październiku trzeba wybrać miejsce w remizach na urządzenie plewisk (miejsce o powierzchni kilkunastu metrów kwadratowych). Z jednej strony powinno być ono osłonięte gęstymi krzewami, najlepiej kolczastymi (tarniną, różą, głogiem). Tuż przed śniegiem wywozimy około 0,5 m³ żwiru oraz kilka wozów plew, rozsypując i udeptując je warstwą około 15 cm. W odległości około 5 m od plewiska sporządzamy luźny kolisty płatek z chrustu, który ma zabezpieczyć plewisko przed zawianiem śniegiem. Nad środkową częścią plewiska rozpinamy, na żerdziach około 2 m, daszek z siatki drucianej o dużych oczkach. Na napiętych drutach rozkładamy gałęzie ciemnych krzewów. Daszek taki ma chronić przed atakiem drapieżników skrzydlatych. W miesiącu grudniu plewisko zlewamy obficie wodą. Wilgotne plewy zaparzają się, podnosi się temperatura, co powoduje topnienie śniegu na plewiskach, na które wysypuje się karmę dla kuropatw i bażantów. Budki dla kuropatw wystawiamy po pierwszych opadach śniegu w miejscach zlokalizowanych stadek. Zastosowanie powyższych wskazówek pozwoli na przeżycie do wiosny dzikiej zwierzynie.

K.K.

MIÓD PSZCZELI

W dobie powrotu do niekonwencjonalnych metod leczenia należy zainteresować się miodem pszczelim, którego wartość doceniali już starożytni Egipcjanie.

- Wartościowe składniki miodu to przede wszystkim: cukry proste, łatwo przyswajalne przez organizm, kwasy organiczne, mikroelementy, enzymy.
- O kolorze decydują barwniki roślinne oraz składniki mineralne, takie jak: żelazo, fosfor, magnez - ciemniejsze miody mają ich więcej.
- Krystalizacja nie jest wadą. Im więcej glukozy jest w miodzie, tym proces ten następuje szybciej (np. miód rzepakowy), im więcej fruktozy, tym dłużej miód pozostaje w stanie płynnym (np. miód akacjowy).
- Miód ma walory odżywcze i lecznicze. Jest łatwo przyswajalny przez organizm. Enzymy nadają temu produktowi cechy leku - aktywują reakcje biochemiczne w organizmie, wiążą toksyny. Zawartość inhibiny i rytyny sprawia, że ma on wyraźne działanie bakteriobójcze.
- Stałe spożywanie miodu przez dzieci przyczynia się do szybkiego przyrostu masy ciała, wzmożonego rozwoju umysłowego i zwiększonej odporności na choroby. U dorosłych, wyczerpanych

pracą, miód powoduje szybką regenerację organizmu.

- Jest jedynym środkiem odżywczym dla serca, a także lekiem przy niedomaganiu tego organu.
- Działa dodatnio na przewod pokarmowy zwiększając wydzielanie enzymów przez gruczoły ślinowe. Reguluje pracę wątroby i nerek.
- Przy kaszlu działa jako środek łagodzący i wykrztuśny. Stosowany jest przy schorzeniach gardła, astmie, przewlekłym bronchicie.
- Działa regenerująco w przypadkach apatii, bądź wyczerpania psychicznego. Zalecane dawki: niemowlęta - 7 gram dziennie w dwóch dawkach, dzieci 10 - 40 gram w dwóch dawkach, dorośli 40 - 60 gram w dwóch dawkach dziennie. Dobre ilości należy traktować profilaktycznie, górne leczniczo. W celu lepszego wykorzystania właściwości leczniczych miodu, wskazane jest rozpuszczanie go w szklance letniej ciepłej wody i spożywanie dopiero po kilku godzinach. Należy pamiętać, że miód podgrzany do zbyt wysokiej temperatury traci swoje najcenniejsze właściwości lecznicze.

Miód należy przechowywać w szczelnych naczyniach w suchym, ciemnym i chłodnym miejscu.

Mirosław Kasperczuk

W Poleskim Parku Narodowym

dokończenie ze strony I

skim. Ścieżka prowadzi przez kompleks stawów. Wyposażona jest w ogrodzone miejsce do wypoczynku z zadaszeniem i parkingiem, a także wieżę widokową (w specjalny sposób zamaskowaną) i schron obserwacyjny. Ścieżka ma charakter ornitologiczny. Najciekawsza jest w czasie przelotów ptaków wiosną i jesienią, kiedy można tu spotkać wiele ciekawych i rzadkich gatunków ptaków. Jej końcowy odcinek przechodzi przez wyspy bór świerkowy, będący na tym terenie rzadkością ekologiczną.

Ścieżka „Splawy”

Długość około 3,5 km. Ścieżka wyposażona jest w kładkę i miejsca do wypoczynku z zadaszeniami. Prezentuje cenne zespoły leśne: brzezinę bagienną oraz ols, a także torfowisko przejściowe i różne typy łąk. Obecnie, ze względu na swe położenie w pobliżu Muzeum Poleskiego Parku Narodowego i atrakcyjny przebieg, jest najczęściej odwiedzanym obiektem Poleskiego Parku Narodowego.